

УДК 378.046-021.68:37.091.12.011.3-051

Оксана МУЛЯР,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
методик навчання та освітніх технологій ВШПО
ORCID: 0000-0003-0118-0165;
Тетяна ЖАЛКО,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
методик навчання та освітніх технологій ВШПО
ORCID: 0000-0003-1899-2530

Наукові стратегії та інноваційні практики в умовах трансформації освіти

Результати наукової діяльності кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів Волинського ІШПО (2021–2025 рр.)

Узагальнено результати наукової діяльності кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти за 2021–2025 роки в умовах трансформації освіти. Окреслено ключові наукові стратегії, спрямовані на професійний розвиток педагогів у контексті реалізації Концепції «Нова українська школа», цифровізації та впровадження інноваційних педагогічних практик. Проаналізовано зміст і результати науково-дослідного проекту, визначено напрями досліджень викладачів, наукові публікації, навчально-методичні розробки та практичні здобутки. Висвітлено значення інтеграції наукових результатів в освітній процес і окреслено перспективи подальшого розвитку науково-освітнього середовища післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: післядипломна освіта, професійний розвиток педагогів, Нова українська школа, інноваційні практики, наукові стратегії, цифровізація освіти.

Oksana Muliar, Tetiana Zhalko. Scientific Strategies and Innovative Practices in the Context of Educational Transformation.

The article summarises the results of scientific activity of the Department of Theory and Methods of Teaching School Subjects of Volyn In-Service Teacher Training Institute for 2021–2025 in the context of education transformation. It outlines key scientific strategies aimed at the professional development of teachers in the context of implementing the Concept of the New Ukrainian School, digitalisation, and the introduction of innovative pedagogical practices. The content and results of the research project are analysed, and the areas of research, scientific publications, teaching and methodological developments, and practical achievements of teachers are identified. The importance of integrating scientific results into the educational process is highlighted and the prospects for the further development of the scientific and educational environment of postgraduate teacher education are outlined.

Keywords: postgraduate education, professional development of teachers, New Ukrainian School, innovative practices, scientific strategies, digitalisation of education.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибинними трансформаційними процесами, зумовленими глобалізацією, цифровізацією, зміною суспільних запитів до якості освіти та необхідністю оперативного реагування на виклики сьогодення. У цих умовах наукова діяльність закладів післядипломної педагогічної освіти набуває особливої ваги, адже саме вона забезпечує наукове підґрунтя для оновлення змісту освіти, впровадження інноваційних педагогічних практик і професійного розвитку педагогів.

Освітні реформи в Україні, зокрема реалізація Концепції «Нова українська школа», актуалізували потребу у формуванні нових наукових стратегій, спрямованих на інтеграцію компетентнісного,

діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів в освітній процес. Водночас трансформація освіти відбувається в умовах активної цифровізації, розширення відкритих освітніх ресурсів, розвитку дистанційного й змішаного навчання, що потребує від науково-педагогічних працівників переосмислення традиційних моделей викладання та наукового пошуку.

У цьому контексті особливого значення набувають інноваційні практики як результат наукової діяльності кафедри, що поєднують фундаментальні дослідження з прикладними розробками та спрямовані на підвищення якості освітнього процесу. Саме такі практики забезпечують ефективне впровадження результатів наукових досліджень у систему післядипломної педагогічної освіти, сприяють

розвитку професійних компетентностей педагогів і формуванню індивідуальних освітніх траєкторій.

Наукова діяльність кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти у 2021–2025 роках здійснювалася в межах реалізації наукових проєктів, орієнтованих на актуальні потреби сучасної освіти та запити педагогічної спільноти.

Мета статті – окреслити ключові наукові стратегії кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів ВІППО в 2021–2025 роках, проаналізувати ефективність впроваджених інноваційних практик у післядипломній педагогічній освіті та визначити перспективи розвитку науково-освітнього середовища в умовах трансформації сучасної освіти.

Реалізація поставленої мети передбачала системний аналіз наукових стратегій кафедри та оцінку ефективності впроваджених інноваційних практик у післядипломній педагогічній освіті. Такий аналіз дозволив виокремити пріоритетні напрями наукової діяльності та підготувати ґрунт для реалізації конкретних науково-дослідних проєктів, спрямованих на підвищення професійної компетентності педагогів і модернізацію освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. У контексті науково-дослідної теми Інституту «Проєктування інноваційного освітнього середовища післядипломної освіти як умова реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагога» науково-педагогічні працівники кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів упродовж 2021–2025 років працювали над реалізацією проєкту наукового дослідження «Професійний розвиток педагогів в умовах реалізації Концепції Нової української школи». Проєкт був спрямований на вдосконалення професійної діяльності педагогів відповідно до нових вимог, що виникають у результаті реформи освіти в Україні.

Головним завданням проєкту було надати педагогам необхідні знання, уміння та навички для ефективного впровадження концептуальних змін, а також сприяти розвитку їхніх професійних компетентностей через застосування інноваційних методів навчання та цифрових технологій.

Основні положення проєкту охоплювали такі напрями:

1. Інтеграція нових підходів в освітній процес – педагоги навчалися застосовувати активні методи навчання, орієнтуючи учнів на розвиток критичного мислення, творчості та здатності до самостійної роботи.

2. Розвиток цифрових компетентностей – акцент робився на освоєнні сучасних цифрових інструментів та ресурсів, що сприяють інтерактивному навчанню й організації дистанційного навчання.

3. Особистісно орієнтоване навчання – учителі отримали практичні рекомендації щодо адаптації змісту навчання до потреб учнів, формування індивідуальних освітніх траєкторій.

4. Підвищення професійної відповідальності та автономії – вчителі мали можливість брати на себе більшу відповідальність за результати освітнього процесу та брати участь у створенні інноваційних освітніх практик.

У процесі реалізації проєкту науково-педагогічними працівниками кафедри розроблено:

1) структуру, критерії, показники та рівні професійного розвитку педагогів;

2) модель фахової компетентності педагога в контексті Нової української школи;

3) освітні програми, навчально-методичні комплекси, орієнтовані на підвищення професійного розвитку педагогів в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» та впровадження нових Державних стандартів початкової та базової освіти.

Результати проєкту показали позитивні зміни у професійному розвитку педагогів:

– працівники кафедри активно використовують нові методики й технології, що допомагають учням краще засвоювати матеріал і готуватися до життя в умовах швидких змін;

– виявлено високу зацікавленість у розвитку цифрових навичок, що дає змогу ефективно інтегрувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній процес;

– значно підвищилася здатність учителів адаптувати уроки під індивідуальні потреби учнів, що сприяло піднесенню мотивації та зацікавленості в навчанні.

Таким чином, проєкт став важливим етапом у реалізації Концепції НУШ, забезпечивши педагогів необхідними інструментами для ефективної роботи в умовах змінюваної освітньої реальності.

Результати проєкту підтверджують важливість постійного професійного розвитку для педагогів, сприяючи створенню сприятливого освітнього середовища, яке відповідає потребам сучасного суспільства.

За результатами роботи над науковим проєктом кафедри (2021–2025 рр.) її науково-педагогічними працівниками укладено методичні рекомендації:

– Професійний розвиток педагогів в умовах реалізації концепції Нової української школи : метод. рек. / уклад.: О. П. Муляр, Т. Й. Жалко, Т. В. Трачук. Луцьк : ВІППО. 2025. 88 с. URL: <https://vippo.org.ua/files/school/-1742975197194809.pdf>

– Технології реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагогів у відкритому середовищі післядипломної освіти : метод. рек. / авт. кол.: Н. В. Кінах, О. П. Муляр, М. О. Стащенко та ін. ; уклад. Н. О. Рубльова.

Наукові публікації

Луцьк : Волиньполіграф, 2025. 60 с. <https://vippo.org.ua/index.php?pagename=conference>

У методичних рекомендаціях розкрито основні напрями реалізації проєкту наукового дослідження кафедри; проаналізовано стан дослідження проблеми професійного розвитку педагогів у науковій літературі; розроблено та науково обґрунтовано модель фахової компетентності вчителя в контексті НУШ; актуалізовано подальші перспективи розвитку

індивідуальних освітніх траєкторій педагогів у Новій українській школі.

Реалізація проєкту наукового дослідження здійснювалася через напрями наукових досліджень викладачів кафедри (табл. 1).

Найважливіші результати наукового пошуку викладачів кафедри висвітлено у публікаціях (табл. 2).

Викладачі кафедри, активно залучені до реалізації наукового проєкту, інтегрували отримані дослідницькі

Таблиця 1

Напрями наукових досліджень науково-педагогічних працівників кафедри

Напрямок досліджень	Викладач кафедри
Індивідуальна професійна траєкторія вчителя суспільно-гуманітарних дисциплін в освітньому процесі НУШ	Муляр О. П.
Вдосконалення і розвиток професійної компетентності вчителя математики за індивідуальною освітньою траєкторією	Трачук Т. В.
Індивідуальна траєкторія розвитку комунікативної компетентності педагога	Жалко Т. Й.
Реалізація методичної системи формування дослідницьких умінь учнів у процесі вивчення біології	Ягенська Г. В.
Емоційна компетентність як складова психологічно-фасилітативної компетентності вчителя	Донець І. В.
Формування інформаційного середовища вчителя суспільних дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти	Миць М. Я.
Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога засобами хмарних технологій	Оксенюк І. Л.
Формування інноваційної компетентності педагогів	Поліщук Н. А.
Професійний розвиток вчителя фізики у системі неперервної освіти	Савош В. О.
Розвиток професійних компетентностей педагогів в умовах реалізації нового Державного стандарту базової середньої освіти	Григор'єва Н. В.
Реалізація діяльнісного та компетентнісного підходів в умовах навчання іноземної мови у Новій українській школі	Ураєва І. Г.
Розвиток інформаційно-цифрової компетентності як однієї з предметних компетентностей педагога	Свитка Н. В.

Таблиця 2

Наукові публікації та видання викладачів кафедри за 2021–2025 роки

Наукові публікації та видання	Кількість
Scopus, WoS	8
Наукові видання категорії «Б»	32
Наукові статті	123
Монографії	8
Підручники	6
Посібники	5
Тези наукових конференцій	72
Збірники конференцій	8
«Педагогічний пошук»	36

результати в освітню діяльність. Це знайшло відображення у створенні підручників і навчальних посібників, що містять наукові здобутки проєкту, забезпечують їх апробацію та впровадження в навчальний процес і відображають колективний характер наукової роботи кафедри.

Зокрема, викладачами підготовлено низку підручників, навчальних посібників та цифрових додатків, що отримали гриф МОН України (автори: Ягенська Г. В., Ураєва І. Г., Муляр О. П., Савош В. О.):

– Шаламов Р., Ягенська Г. Пізнаємо природу : підруч. інтегрованого курсу для 5 кл. закл. заг. сер. освіти. Київ : ТОВ «Пропапір», 2022. 200 с. (Наказ МОН України від 08.02.2022 № 140 «Про надання грифа „Рекомендовано Міністерством освіти і науки України” підручникам для 5 класу закладів загальної середньої освіти»).

– Біологія : підруч. для 7 кл. закл. заг. сер. освіти / К. М. Задорожний, Г. В. Ягенська, О. А. Павленко, В. В. Додь. Київ : Видавн. дім «Освіта», 2024. 272 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 05.02.2024 № 124).

– Задорожний К., Ягенська Г. Зошит моїх досягнень. Біологія. 7 клас : навч. вид. до модельної навч. програми «Біологія. 7–9 класи» для закл. заг. сер. освіти (авт. Балан П. Г., Кулініч О. М., Юрченко Л. П.). Київ : Видавн. дім «Освіта», 2024. 96 с.

– Біологія : підруч. для 8 кл. закл. заг. сер. освіти / К. М. Задорожний, Г. В. Ягенська, О. А. Павленко, В. В. Додь. Київ : Видавн. дім «Освіта», 2025. 256 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 21.02.2025 № 347).

– Ураєва І. Французька мова : підруч. для 5 кл. закл. заг. сер. освіти (з аудіосупроводом). Харків : Ранок, 2022. 157 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 08.02.2022 № 140).

– Ураєва І. Французька мова (6-й рік навчання) : підруч. для 6 кл. закл. заг. сер. освіти (з аудіосупроводом). Харків : Ранок, 2023. 171 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 08.03.2023 № 254).

– Ураєва І. Французька мова (7-й рік навчання) : підруч. для 7 кл. закл. заг. сер. освіти (з аудіосупроводом). Харків : Ранок, 2024. 178 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 05.02.2024 № 124).

– Культура добросусідства. Част. 1 : Я, моя сім'я і мої сусіди. Волинь : робочий зошит для дітей і матеріали для батьків і педагогів закл. заг. сер. освіти Волин. обл. / авт.-уклад.: М. А. Араджионі, І. В. Бугайчук, О. П. Муляр. Київ : ТОВ «Прометей», 2021. 84 с.

– Культура добросусідства. Част. 2: Місце, де ми живемо. Волинь : робочий зошит для дітей і матеріали для батьків і педагогів закл. заг. сер. освіти Волин. обл. / авт.-уклад.: М. А. Араджионі, Т. С. Грицюк, О. А. Максимчук, О. П. Муляр. Київ : ТОВ «Прометей», 2021. 96 с.

– Трофімчук А. Б., Савош В. О., Левшенюк Я. Ф. Зошит для лабораторних робіт. Фізика, 7 клас. Рівне : ФОП Корольова С. Б., 2024. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України № 21/10-340 від 30.05.2024).

– Трофімчук А. Б., Савош В. О., Левшенюк Я. Ф. Зошит для лабораторних робіт. Фізика, 8 клас. Рівне : ФОП Корольова С. Б., 2025. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (лист ДУ «Український інститут розвитку освіти» № 293 від 15.05.2025, протокол № 11 засідання експертної комісії з природничої освітньої галузі (фізика, астрономія, географія) від 14.05.2024 року, зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № БО 163-25).

Викладачі кафедри брали участь у міжнародних наукових стажуваннях, що сприяло вдосконаленню їхніх дослідницьких компетентностей, розширенню джерельної та методологічної бази дослідження, зміцненню міжнародних наукових зв'язків та апробації результатів. Отриманий досвід інтегровано в роботу над науковим проєктом, що підвищило його якість і наукову новизну.

Викладачі пройшли міжнародне стажування (табл. 3).

Таблиця 3

Міжнародне стажування викладачів кафедри за 2021–2025 роки

Викладач	Період стажування
Миць М. Я.	06.06.2025 р. – 12.07.2025 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС
Донець І. В.	17.05.2025 р. – 22.06.2025 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС 06.04.2024 р. – 12.05.2024 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС 04.11.2023 р. – 10.12.2023 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС 22.11.2022 р. – 18.12.2022 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС
Муляр О. П.	01.06.2021 р. – 15.07.2021 р., 180 год / 6 кредитів ЄКТС

Упродовж реалізації проекту захищено дисертаційні дослідження:

Савош В. О. Теоретичні і методичні засади професійного розвитку вчителів фізики у системі неперервної освіти : дисертація на здобуття ступеня доктора наук. Спеціальність 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Дата захисту – 28.06.2024 р.

Оксенюк І. Л. Формування інформаційно-цифрової компетентності педагогів засобами хмарних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки». Дата захисту – 21.08.2025 р.

За період роботи над проектом отримала звання доцента Муляр О. П. (кафедра історії України та археології, АД № 010406, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022 р.).

Викладачі кафедри здійснюють дослідно-експериментальну роботу регіонального рівня в семи ЗЗСО Волинської області:

– Муляр О. П.: Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 15 Луцької міської ради» з теми «Формування освітнього середовища в умовах міжкультурної комунікації суб'єктів освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти»; Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцька гімназія № 19 Луцької міської ради» з теми «Комунікативна компетентність як основа формування життєвих умінь громадянина у демократичному суспільстві»; Комунальний заклад «Луцька загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 13 Луцької міської ради» з теми «Інтегроване навчання як засіб формування інтегративного мислення учнів закладу загальної середньої освіти»;

– Миць М. Я.: Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 22 Луцької міської ради» з теми «Формування громадянської компетентності учнів засобами шкільного краєзнавства»; Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 11 Луцької міської ради» з теми «Формування громадянської компетентності учнів засобами мистецького краєзнавства»; Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцька гімназія № 17 Луцької міської ради» з теми «Формування екологічної компетентності учнів в умовах євроінтеграції засобами міжнародної співпраці»; Комунальний заклад «Гімназія села Верба Оваднівської сільської ради» з теми «Формування громадянської компетентності учнів на основі національних традицій у взаємодії гімназії та громади».

Викладачі кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів ведуть тісну наукову співпрацю з Навчально-науковим фізико-технологічним інститутом та факультетом інформаційних технологій і математики Волинського національного університету імені Лесі Українки, з якими підписано відповідні угоди. Щорічно педагогічні працівники та здобувачі освіти ВНУ імені Лесі Українки беруть участь у роботі науково-практичних конференцій нашої кафедри і публікують свої доробки у збірниках матеріалів конференцій. Окрім того, викладачі кафедри є рецензентами випускних кваліфікаційних робіт здобувачів освіти ВНУ імені Лесі Українки та Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна».

Перспективи подальшої роботи. У 2026 році кафедра теорії та методики викладання шкільних предметів розпочала наукові дослідження з теми «Професійний розвиток педагогів як фактор формування стійкого освітнього середовища в умовах післядипломної освіти», а також реалізацію кафедральної теми «Предметно-методична компетентність педагога як складова професійного розвитку для забезпечення стійкого освітнього середовища».

У межах інститутської та кафедральної науково-дослідної тематики узгоджено й затверджено нові індивідуальні теми наукових досліджень викладачів.

Висновки. Проведений аналіз наукової діяльності кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів за 2021–2025 роки засвідчує її стабільний і поступальний розвиток, що відповідає сучасним вимогам академічного середовища. Науково-педагогічні працівники кафедри активно реалізовували дослідницькі ініціативи, результати яких відображено у фахових публікаціях, колективних монографіях, матеріалах наукових конференцій різного рівня.

Важливим здобутком є поєднання традиційних наукових підходів із сучасними міждисциплінарними та цифровими практиками, що сприяє оновленню тематики досліджень і підвищенню їхньої практичної значущості. Активна участь викладачів кафедри в наукових заходах засвідчує інтегрованість у національний і міжнародний науковий простір.

Отже, наукова діяльність кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів у 2021–2025 роках характеризується цілісністю, актуальністю та спрямованістю на подальший розвиток, що створює підґрунтя для реалізації нових дослідницьких проєктів і зміцнення наукового потенціалу в контексті сучасних освітніх і суспільних викликів.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Концепція «Нова українська школа». 2016. URL: http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch_2016/konceptziya.html
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом МОНУ від 29.08.2024 р. № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf